

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

**ОЦІНКА СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ
ВІД ПРОВАДЖЕННЯ МІКРОПРОЕКТІВ ГРОМАД
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Виконала:
студентка 5 курсу 1 групи
факультету обліку та фінансів
Спеціальність «Облік і аудит»
Яблонько Олена Олександрівна

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент
Калініченко Олександр Володимирович

Полтава – 2014

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ МІКРОПРОЕКТУ ГРОМАДИ.....	5
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МАЛИХ ІНІЦІАТИВ ГРОМАДИ.....	11
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Актуальність теми. Місцеві громади роблять значний внесок у вирішення важливих соціально-економічних та культурних проблем конкретної території. Саме за допомогою різноманітних форм організацій громад вирішуються проблеми бідності, розвивається соціальна інфраструктура певної території, підвищується рівень життя населення, забезпечується сталий розвиток суспільства. Завдяки об'єднанню мешканців сіл, селищ та невеликих міст у місцеві організації громад здійснюється мобілізація ресурсів, направлення колективних сил на вирішення спільних проблем, з метою покращення умов життя.

Однією з головних форм реалізації ініціатив місцевих громад є розробка та впровадження мікропроектів. Мікропроект – це комплекс заходів, спрямованих на вирішення конкретних проблем та досягнення поставленої мети. Від результатів реалізації того чи іншого мікропроекту залежить наскільки ефективно проводилася робота громади. Тому, оцінка соціально-економічної ефективності впровадження мікропроектів місцевих громад є актуальним питанням, оскільки обсяги підтримки громадських мікропроектів різноманітними фондами, програмами, проектами будуть залежати саме від соціально-економічного ефекту та задоволеності населення від результатів реалізації проекту в конкретній місцевості.

Мета і завдання дослідження. Метою даної наукової роботи є дослідження питання забезпечення соціально-економічної ефективності впровадження мікропроектів громад Полтавської області.

Основними завданнями дослідження є:

- узагальнити основні етапи підготовки та реалізації мікропроектів громад;
- провести оцінку цільової спрямованості мікропроектів громад, що реалізуються у Полтавській області;

– провести дослідження з приводу визначення думки учасників громад стосовно ефективності впроваджених мікропроектів;

– розробити систему оцінки соціально-економічної ефективності реалізації малих ініціатив громад;

Об'єктом дослідження є процес розробки та впровадження мікропроектів громад Полтавської області.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти реалізації малих ініціатив громад Полтавської області.

Методи дослідження. Теоретична та методологічна основи наукового дослідження ґрунтуються на основних положеннях економічної теорії, наукових розробках вітчизняних і зарубіжних вчених із питань реалізації мікропроектів місцевих громад. При дослідженні використовувалися такі основні економічні методи: абстрактно-логічний; статистико-економічний; графічний, експертних оцінок.

Інформаційну базу дослідження складають: офіційні матеріали Програми ООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду II», результати спостережень, проведених автором.

Структура та обсяг роботи. Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 12 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 26 сторінок. Основний зміст викладено на 18 сторінках друкованого тексту. Робота містить 2 таблиці, 14 рисунків, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ МІКРОПРОЕКТУ ГРОМАДИ

На нашу думку, мікропроект – конкретний механізм розвитку суспільних взаємовідносин місцевих громад на основі співпраці, взаємодопомоги, підтримки та довіри з метою вирішення існуючої проблеми.

За нашими дослідженнями, процес розробки та впровадження мікропроекту включає низку послідовних етапів (рис. 1.1).

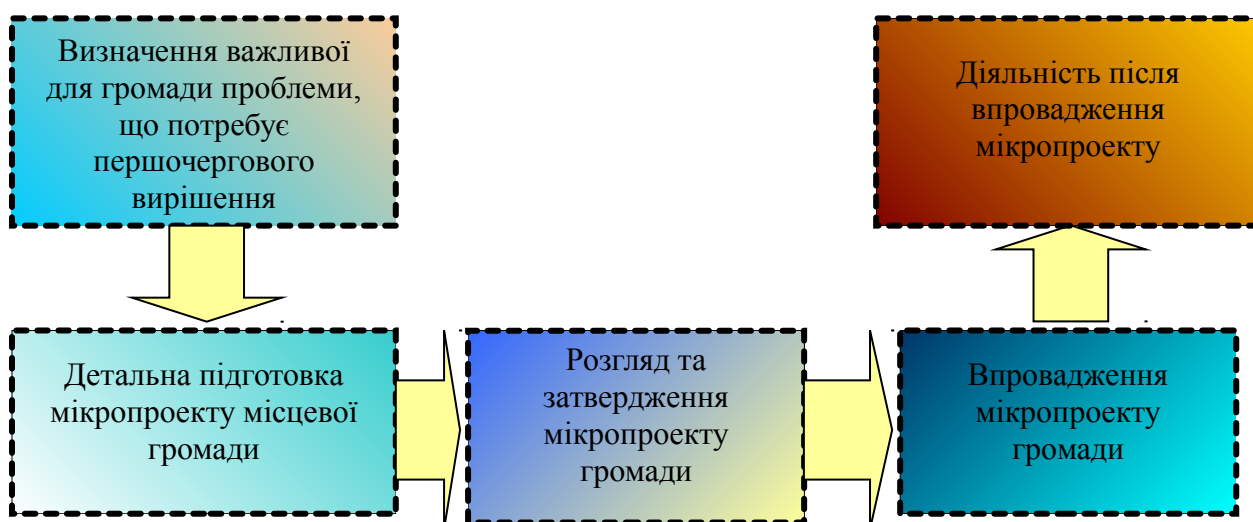

Рис. 1.1. Основні етапи розробки та реалізації мікропроекту громади

Джерело: авторська розробка

Перший етап – визначення пріоритетної проблеми громади передбачає здійснення наступних процедур:

1. Ідентифікація основних проблем громади. При визначенні своїх проблем громада має враховувати особливості призначення та стан об'єктів, безпосередньо пов'язаних з цими проблемами. На цьому етапі, також важливо провести оцінку причин виникнення проблем та наслідки їх вирішення.

Не рідко явна на перший погляд проблема виявляється набагато глибшою і потребує використання і залучення значного обсягу ресурсів та виконання більшого кола завдань для її вирішення. Передбачається, що на даному етапі місцева громада зможе виокремити не менше, ніж п'ять основних проблем, що існують на території громади і потребують першочергового вирішення.

2. Попередня оцінка виявлених проблем. Оскільки, кожна з виокремлених проблем має свої конкретні особливості, то для достовірного визначення переліку завдань та вартості їх вирішення громада повинна залучити відповідних фахівців. При чому, дані фахівці обираються як серед членів громади, так і серед представників районних і обласних служб та організацій.

Дана оцінка відіграє важливу роль, тому що вона дозволяє представникам громади розподілити всі проблеми на дві основні групи:

1) першочергові проблеми (більш реальні, тобто ті, що можна вирішити у найближчій перспективі);

2) другорядні проблеми (ті, що виявились занадто дорогими і складними, тобто ті, що не можна вирішити у найближчій перспективі).

Вартість вирішення проблем при проведенні їх попередньої оцінки можна визначити такими способами:

– для проблем з невеликим обсягом робіт – розрахунок вартості з використанням комп'ютерних програм автоматизованого розрахунку кошторисів, з використанням приблизного переліку та фізичного обсягу очікуваних робіт;

– для проблем з великим обсягом робіт – розрахунок вартості по аналогічному об'єкту, якщо такий наявний [6, 9, 12].

3. Відбір пріоритетної проблеми (основи мікропроекту громади) – на основі відібраної проблему в подальшому буду сформовано мікропроект громади.

Другий етап – детальна підготовка мікропроекту громади також включає в себе проведення конкретних послідовних дій (рис. 1.2).

Третій етап – розгляд та затвердження мікропроекту громади складається з:

1. Погодження та затвердження мікропроектної пропозиції на рівні громади, сільської чи міської ради, районної державної адміністрації чи районної ради (форумі місцевого розвитку).

2. Перевірка та оцінка мікропроектної пропозиції в регіональному (обласному) підрозділі впровадження.

3. Перевірка мікропроектної пропозиції в Команді управління проектом, затвердження мікропроектної пропозиції Комітетом з ухвалення мікропроектів, підписання Грантової Угоди.

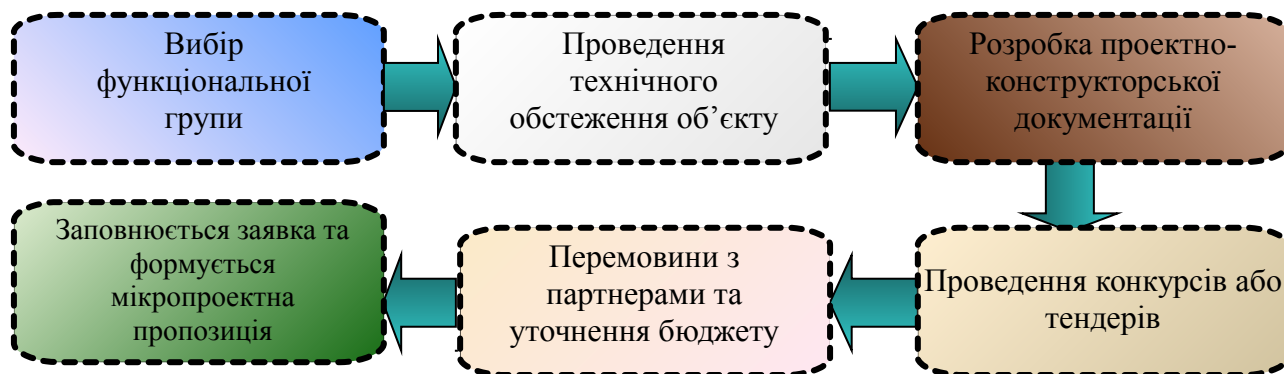

Рис. 1.2. Етапи детальної розробки мікропроекту громади

Джерело: авторська розробка

Четвертий етап – впровадження мікропроекту громади передбачає:

1. Підготовку (проведення закупівель, підписання договорів тощо).
2. Виконання будівельних робіт або закупівель та здійснення контролю за їх належним виконанням.

3. Завершення робіт та введення об'єкта в експлуатацію.

4. Передача новоствореної вартості на баланс власника об'єкта.

П'ятий етап – діяльність після впровадження мікропроекту громади.

На даному етапі здійснюється спостереження за збереженням відремонтованих об'єктів, забезпечується фінансова підтримка об'єкту, проводиться планування ремонтних робіт, з метою проведення їх протягом

року та їх проведення.

Даний етап є одним з найбільш важливих у процесі впровадження та реалізації мікропроектів, оскільки за допомогою постійного контролю за об'єктом мікропроектів можливо оцінити ефективність його впровадження [5, 12].

Допомогу у реалізації мікропроектів місцевих громад на території України надає спільний проект Європейського Союзу та програма розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ II). Основним завданням даного Проекту є підтримка інфраструктурних мікропроектів в напрямках охорони здоров'я, енергозбереження, водопостачання, збереження навколишнього середовища. У червні 2011 р. розпочалася друга фаза даного Проекту (тривалість – 4 роки), головною метою якого є формування сприятливого середовища для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом сприяння самоорганізації громад, впровадження невеликих за обсягом громадських ініціатив [2, 3, 7].

Активним учасником Проекту МРГ II в Україні є Полтавська область. В області Проект працює із 2008 р. За його допомогою місцеві громади шляхом самоорганізації та реалізації незначних за обсягом проектів вирішують низку проблем з метою покращення свого життя та майбутнього наступних поколінь.

Нами досліджено кількість проектів, що були прийняті до розгляду та реалізуються у Полтавській області у 2008 – 2013 рр. (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

**Кількість мікропроектів, що реалізуються в
Полтавській області, 2008 – 2013 рр.**

Роки	Кількість мікропроектів
2008	32
2009	40
2010	43
2011	50
2012	36
2013	33

Джерело: розраховано автором за даними [1, 8]

За нашими дослідженнями, в 2013 р. в Полтавській області було розглянуто 33 мікропроекти громад в 8 районах області. Більшість з них, згідно напрямків діяльності Проекту МРГ II були направлені на розвиток енергозбереження та водопостачання в районах (рис. 1.3).

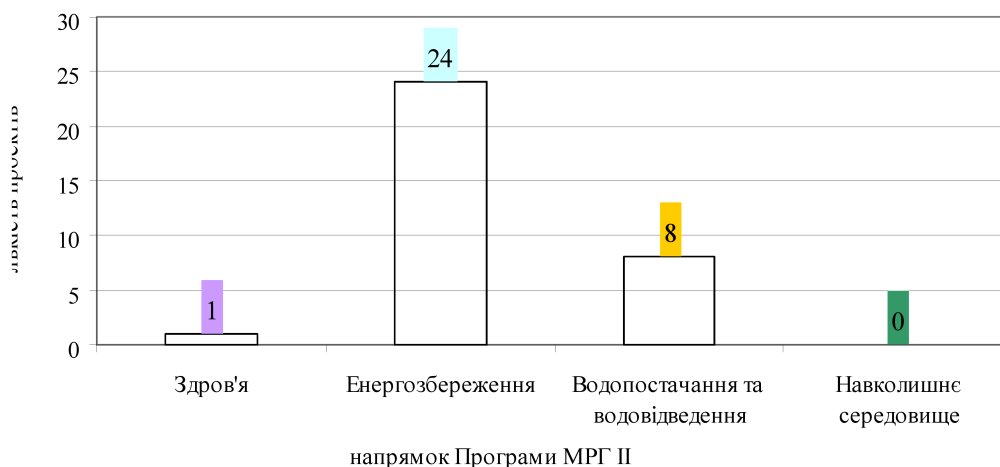

Рис. 1.3. Розподіл кількості мікропроектів за напрямками Проекту МРГ II, які реалізуються в Полтавській області, 2013 р.

Джерело: розраховано автором за даними [7]

За нашими дослідженнями, згідно окремо визначених інституцій проекти, що реалізуються в Полтавській області в 2013 р. більш за все стосувалися шкіл та дитсадків, а також території громади (рис. 1.4).

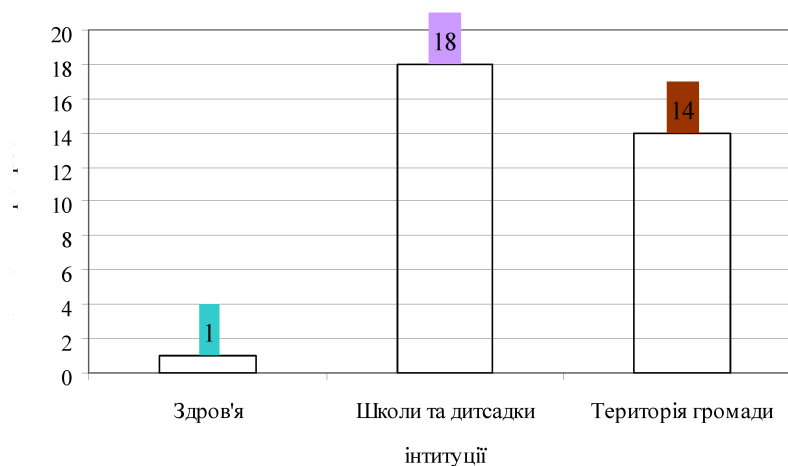

Рис. 1.4. Розподіл кількості мікропроектів за окремими інституціями, які

реалізуються в Полтавській області, 2013 р.

Джерело: розраховано автором за даними [7]

Районами, в яких реалізуються мікропроекти громад у 2013 р. стали наступні: Лохвицький, Чутівський, Кобеляцький, Котелевський, Гадяцький, Семенівський, Полтавський та Зінківський (додаток А).

За нашими дослідженнями, впровадженням мікропроектів в 8 районах Полтавської області займалися 33 громадські організації, більшість з яких є новоствореними (рис. 1.5).

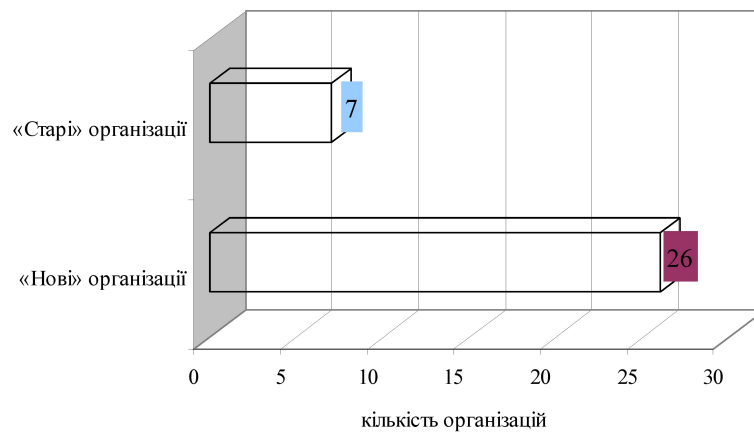

Рис. 1.5. Розподіл громадських організацій, що займалися впровадженням мікропроектів в Полтавській області, 2013 р.

Джерело: розраховано автором за даними [7]

Отже, процес реалізації мікропроектів громад є досить складним та включає в себе низку важливих етапів: від визначення проблеми, що турбує всіх членів громади, тобто є найбільш актуальною для неї, і до вирішення даного питання як власними силами, так і за допомогою залучених ззовні ресурсів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МАЛИХ ІНІЦІАТИВ ГРОМАД

За нашими дослідженнями, від впровадження мікропроектів конкретна сільська громада отримує низку позитивних соціально-економічних ефектів. Зокрема, за даними проведеного аналізу мікропроектів, що реалізуються в Полтавській області за підтримки Проекту МРГ II можна визначити наступні результати та досягнення від впровадження малих за обсягом ініціатив громад (рис. 2.1).

По-перше, громади набули досвіду співпраці з місцевою владою та з Проектом МРГ II і надалі продовжують самостійно шукати джерела та інвесторів для реалізації інших важливих проектів (рис. 2.2). В Полтавській області створено 26 нових громадських організацій, що мають на меті впровадження ініціатив громад та сприяння утриманню соціальних об'єктів, що будуть відновлені за допомогою коштів проекту та партнерів [7, 8].

Рис. 2.1. Основні результати від впровадження мікропроектів громад

Джерело: авторська розробка

По-друге, створення нових громадських об'єднань підвищило згуртованість громад, що є найважливішим для розвитку місцевого самоврядування.

СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ
МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Райони, що отримали фінансування від всіх органів місцевої влади			
Назва району	Фінансування з міської ради, грн.	Фінансування з районної ради, грн.	Фінансування з державної адміністрації, грн.
Гадяцький – 4 проекти	73300	321250	258402
Семенівський – 4 проекти	59852	151016	193685
Полтавський – 4 проекти	155369	204599	243009
Зінківський – 1 проект	7270	34909	43636

Рис. 2.2. Довід співпраці громад при впровадженні мікропроектів у Полтавській області з місцевою владою, 2013 р.

Джерело: авторська розробка

По-третє, покращення умов життя сільських громад за рахунок відновлення та розширення соціальної інфраструктури (рис. 2.3). Проведені роботи дозволять довгий час підтримувати та забезпечувати життєздатність соціальних об'єктів.

По-четверте, місцеві громади отримали практичні навички з основ планування, правильності прийняття рішень, реалізації комплексу завдань та заходів щодо сталого розвитку своєї території. Участь громадських організацій Полтавської області в процесі розробки та впровадження проектів розвитку свого населеного пункту є ефективним методом забезпечення принципу «знизу-вгору» (замість «згори-вниз») у процесі управління на місцевому рівні [3, 12].

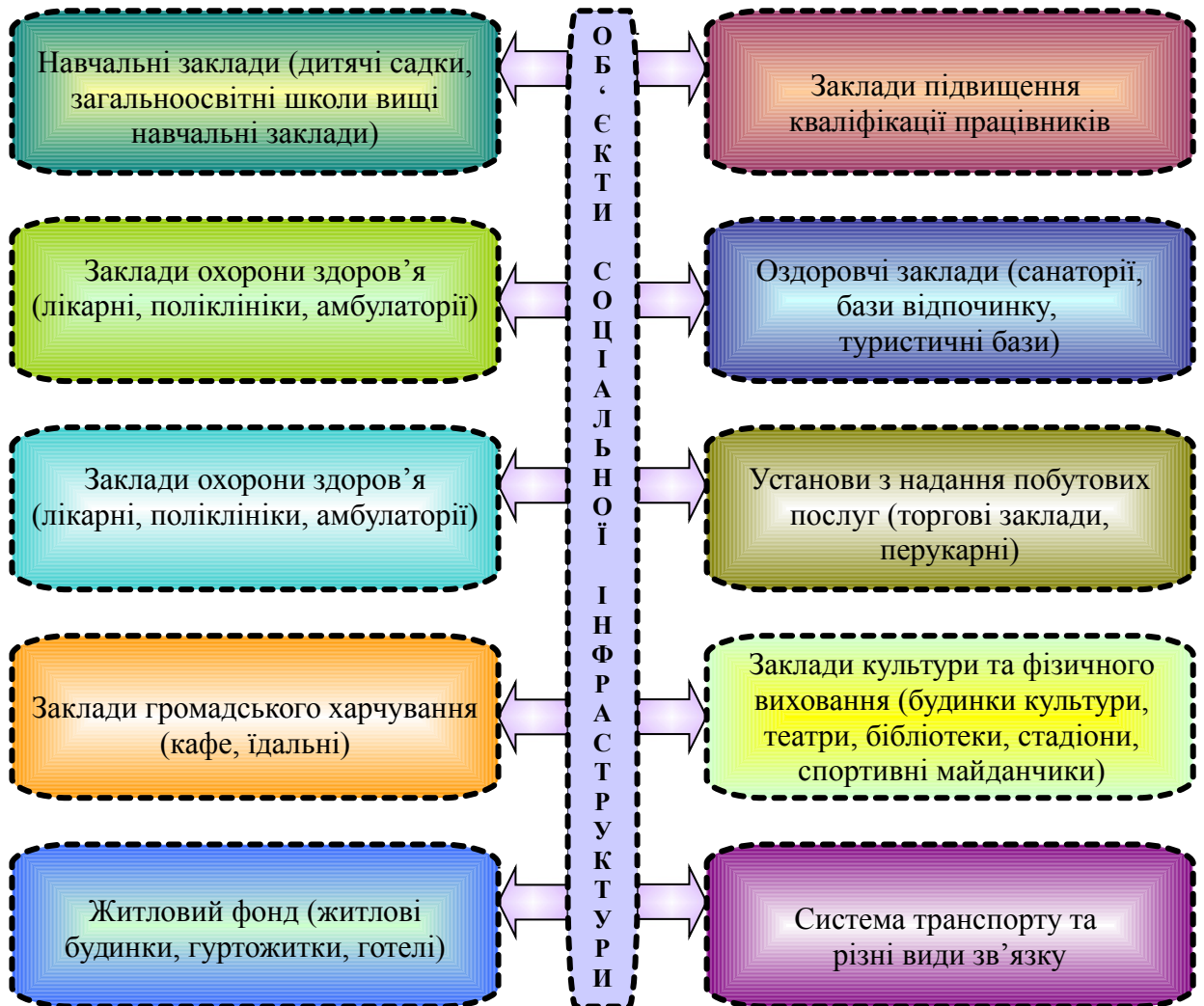

Рис. 2.3. Основні об'єкти соціальної інфраструктури конкретної території

Джерело: авторська розробка

Залучення громадськості до процесів прийняття рішень покладає на неї більшу відповідальність та створює відчуття певної рівноправності у відносинах з місцевою владою (рис. 2.4).

По-п'яте, покращилась якість послуг з охорони здоров'я. Зокрема, в с. Василівка Чутівського району Полтавської області громадською організацією «Довіра і єдність» було здійснено капітальний ремонт амбулаторії в с. Василівка, що в свою чергу покращить умови лікування хворих та праці лікарів.

По-шосте, покращення якості освітніх послуг на селі. В школах с. Нова Кочубеївка, с. Філенкове Чутівського району здійснено заміну вікон, дверей та ремонт частини внутрішніх приміщень.

Рис. 2.4. Принцип управління «знизу-вгору» на місцевому рівні

Джерело: авторська розробка

У дитячому садку с. Більськ Котелевського району відбувся капітальний ремонт покрівлі (металочерепиця). В школах с. Сватки Гадяцького району та с. Веселий Поділ Семенівського району проведено капітальний ремонт системи опалення, що зменшить кількість простудних захворювань серед учнів та вчителів та дасть змогу дітям навчатися в зимовий час при оптимальній температурі в кабінетах (оскільки при заміні вікон, дверей, системи опалення тепловий режим в приміщеннях значно покращиться).

По-сьоме, покращаться умови водопостачання. В с. Яшники та с. Луценки Лохвицького району прокладено нові труби, встановлено водорозбірні колодязі.

В с. Озера Кобеляцького району проведено заміну глибинних насосів та

встановлено станції управління типу «Каскад». За рахунок цього, люди отримають якісну питну воду, що в свою чергу зменшить кількість захворювань кишково-шлункового тракту.

По-восьме, вирішення проблеми освітлення на вулицях села. Так, в с. Лука Лохвицького району, с. Степанівка та с. Бурімка Семенівського району, с. Махучи Полтавського району встановлено нові світильники з енергозберігаючими лампами, встановлено вузли обліку та відновлено кабельні лінії, що дозволить зменшити кількість злочинних дій у вечірній час.

Нами розроблено показники для оцінки соціально-економічної ефективності впровадження мікропроектів громад, що дають змогу відобразити результати від реалізації проектів громад (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Показники для оцінки соціально-економічної ефективності
мікропроектів громад**

Назва показника	Методика розрахунку та оцінки
Рівень реалізації мікропроектів	$P_{МП} = \frac{МП_3}{МП_p}$ <p>де $P_{МП}$ – рівень реалізації мікропроектів; $МП_3$ – кількість запланованих до реалізації мікропроектів; $МП_p$ – кількість реалізованих мікропроектів.</p>
Рівень соціальної вигоди від реалізації мікропроекту	$P_{CB_{м}} = П_{мед.} + П_{ос.} + П_{ез.} + П_{вод.} + O_{нс.} + H_{рб.}$ <p>де $P_{CB_{м}}$ – рівень соціальних вигод від впровадження мікропроекту; $П_{мед.}$ – медичні послуги; $П_{ос.}$ – освітні послуги; $П_{ез.}$ – послуги енергозбереження; $П_{вод.}$ – послуги водопостачання; $O_{нс.}$ – охорона навколишнього середовища; $H_{рб.}$ – нові робочі місця. Кожний показник оцінюється за 5-ти бальною шкалою. Максимальна оцінка – 30 ум. Балів. Якщо даний показник: ≤ 15 ум. балів – низька соціальна ефективність; 15 – 25 ум. балів – середній рівень соціальної ефективності; 25 – 30 ум. Балів – високий рівень соціальної ефективності.</p>
Рівень отриманих економічних вигод від реалізації мікропроекту	$P_{EB_{м}} = B_p + H_{б.}$ <p>де $P_{EB_{м}}$ – рівень економічних вигод від</p>

	<p>впровадження мікропроєкту; V_p – витрати ресурсів на реалізацію мікропроєкту; H_6 – збільшення надходжень до бюджету конкретного населеного пункту після впровадження проєкту. Кожний показник оцінюється за 15-ти бальною шкалою. Максимальна оцінка – 30 ум. Балів. Якщо даний показник: ≤ 15 ум. балів – низька економічна ефективність; 15 – 25 ум. балів – середній рівень економічної ефективності; 25 – 30 ум. балів – високий рівень економічної ефективності.</p>
--	---

Джерело: авторська розробка

Нами розроблено рейтингову оцінку соціально-економічної ефективності впровадження мікропроєктів по районах Полтавської області в 2013 р. У методиці розрахунку виділено показники для оцінки рівня реалізації мікропроєктів громад, соціальної ефективності та отриманих економічних вигод від реалізації проєкту. Нами в середовищі Microsoft Excel розроблено автоматизовану систему розрахунку соціальної та економічної ефективності впровадження мікропроєктів громад в 8 районах Полтавської області (додаток Б).

Найбільший соціальний ефект від реалізації запланованих мікропроєктів отримають Чутівський, Котелевський та Зінківський райони Полтавської області, оскільки мікропроєкти в населених пунктах даних районів мають найбільшу спрямованість на соціальну сферу розвитку суспільства та покращення інфраструктури даної території в цілому (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Рейтингова оцінка районів Полтавської області за соціальною ефективністю реалізації мікропроектів, 2013 р.

Джерело: розраховано автором

Найбільший економічний ефект від реалізації запланованих мікропроектів отримають Чутівський, Кобеляцький та Зінківський райони Полтавської області, оскільки мікропроекти в населених пунктах даних районів мають менший рівень залучення ресурсів для їх реалізації та від їх впровадження отримують більше надходжень до місцевого бюджету (рис. 2.6).

Нами було проведено анкетування серед учасників організацій громад районів Полтавської області, в яких здійснювалося впровадження мікропроектів з метою визначення ефективності впровадження мікропроектів громад та визначення ефективності діяльності організацій громад в цілому. При проведенні анкетування було опитано 115 респондентів (додаток В).

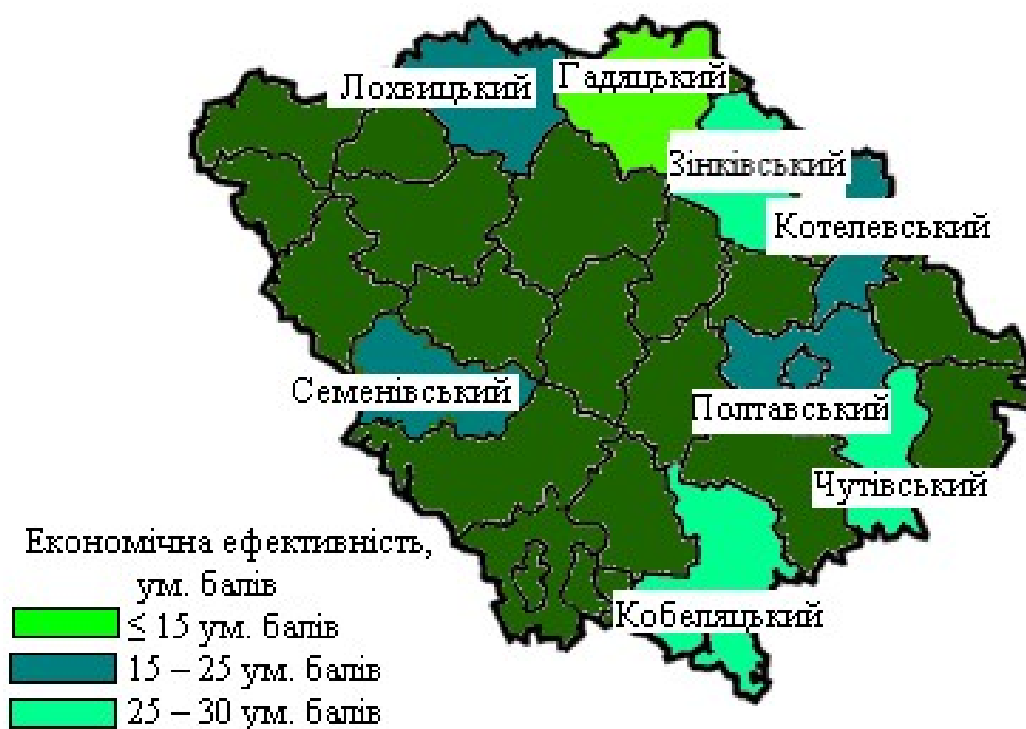
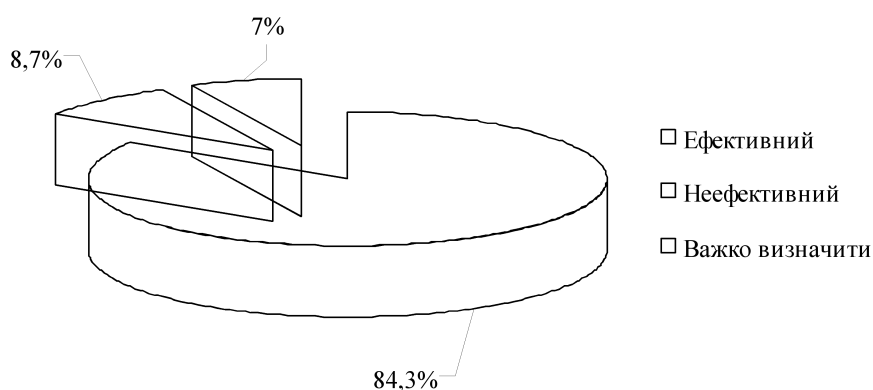

Рис. 2.6. Рейтингова оцінка районів Полтавської області за економічною ефективністю реалізації мікропроектів, 2013 р.

Джерело: розраховано автором

На основі проведеного аналізу нами було виявлено, що більшість респондентів вважають організацію громади дійсно ефективним структурним підрозділом – 97 осіб (84,3 %) і лише незначний відсоток тих, хто відносить

організацію громади до неефективної структури (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Оцінка ефективності організацій громад як структурного підрозділу
Програми МРГ-II, 2014 р.

Джерело: розраховано автором

Дані проведеного нами анкетування свідчать про те, що якість життя після впровадження мікропроектів громад покращилось, так вважають 93 особи (80,9 %) і лише 4 особи (3,5 %) вважають, що якість життя після впровадження мікропроектів погіршилась (рис. 2.8).

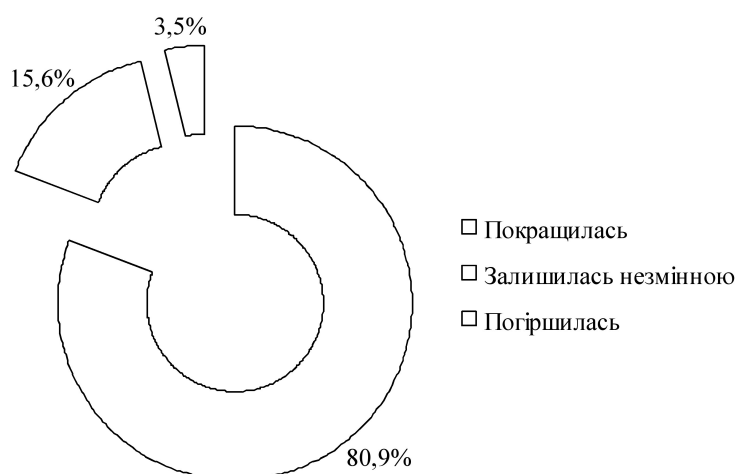

Рис. 2.8. Зміна якості життя після реалізації мікропроектів громад, 2014 р.

Джерело: розраховано автором

Також дані анкетування показало, що всі члени громади можуть ефективно користуватися послугами, які були покращено або створено у результаті реалізації мікропроекту – 100 осіб (87 %).

На думку лише 15 осіб (13 %) члени громади не можуть ефективно користуватися даними послугами (рис. 2.9).

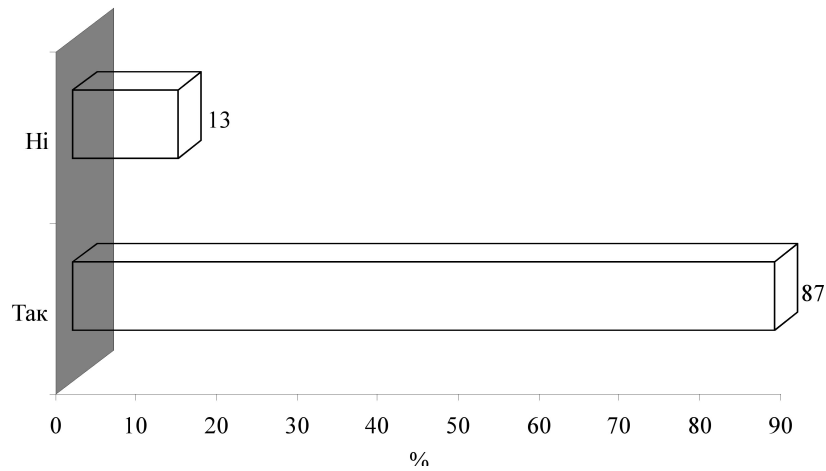

Рис. 2.9. Ефективне користування послугами, які створено або відновлено після реалізації мікропроєкту всіма членами громади, 2014 р.

Джерело: розраховано автором

За нашими дослідженнями, на сьогодні основні механізми та практичні заходи діяльності Проєкту МРГ II дає змогу ефективно вирішувати найважливіші та найбільш хвилюючі питання розвитку сільських територій в Україні в цілому та зокрема в Полтавській області. Даний Проєкт дозволяє вирішити найболючіші соціальні та економічні проблеми конкретної громади за рахунок співфінансування на партнерських засадах.

ВИСНОВКИ

Діяльність громадських організацій на конкретній території допомагає вирішити ряд важливих соціально-економічних проблем даної громади. Покращенню соціально-економічної ситуації конкретного населеного пункту сприяє розробка та реалізація мікропроектів громадських організацій [4, 11].

Мікропроект, а саме його ефективна реалізація є важливою складовою соціального та економічного розвитку конкретного населеного пункту. Для впровадження мікропроекту необхідно пройти низку важливих та послідовних етапів: від визначення пріоритетної проблеми громади до детальної підготовки та реалізації проекту [10, с. 281]. Проведено аналіз мікропроектів, які подані до розгляду та реалізуються в Полтавській області у 2012 р. За отриманими даними, можна визначити, що мікропроекти за підтримки Проекту МРГ II впроваджувалися у восьми районах області. Загальна їх кількість склала 33, реалізацією яких займалися 33 громадські організації. Узагальнено основні результати від реалізації даних проектів в Полтавській області: 1) покращення рівня життя на селі; 2) розвиток соціальної інфраструктури; 3) покращення системи надання медичних, освітніх послуг, розвиток енергозберігаючих технологій та поліпшення системи водопостачання.

Розроблено методичні підходи до оцінки соціальних та економічних вигід від впровадження мікропроектів громад та в середовищі Microsoft Excel розроблено автоматизовану систему розрахунку соціальної та економічної ефективності реалізації мікропроектів громад в 8 районах Полтавської області. Згідно з даними проведених розрахунків, найвищу соціальну та економічну ефективність матимуть мікропроекти, що впроваджені в Зінківському (соціальні вигоди – 25 ум. балів, економічні вигоди – 26 ум. балів) та Чутівському районах Полтавської області (соціальні вигоди – 27 ум. балів, економічні вигоди – 26 ум. балів). Проведено анкетування, результати якого показали, що організація громади є дійсно ефективно функціонуючим структурним підрозділом Проекту МРГ-II – 97 осіб (84,3 %), а також виявлено, що якість життя громади покращилась в результаті впровадження мікропроектів – 93 особи (80,9 %).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ворона П. В. Механізм впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону (на досвіді Полтавської області) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-2/doc/2/05.pdf>.
2. Community based approach to local development project, phase II (CBA-II) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://undp.org.ua/en/local-development-and-human-security/37-local-development-and-human-security-/640-community-based-approach-to-local-development-project-phase-ii-cba-ii>.
3. Гвасалія Д.С. Оптимізація системи соціального забезпечення органами місцевого самоврядування в умовах демократичного розвитку суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2009_28_1/3.pdf.
4. Гордєєв О.К. Забезпечення сталого місцевого розвитку: підходи, принципи, складові [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/4/04.pdf>.
5. Громадський аудит. Методичні рекомендації щодо організації та проведення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://msdp.undp.org.ua/data/publications/%D0%93%D0%A0%D0%9E%D0%9C%D0%90%D0%94%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%99%20%D0%90%D0%A3%D0%94%D0%98%D0%A2.doc>.
6. Місцевий розвиток за участі громад: оцінка впливу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cba.org.ua/images/stories/documents/CBA_publications/CBA_LQ.pdf.
7. Місцевий розвиток орієнтований на громаду II [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cba.org.ua/>.
8. Полтавська громада : разом дієвіше. Регіональний досвід впровадженні ініціатив з розвитку громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cba.org.ua/images/stories/documents/124.pdf>.

9. Посібник з економічного розвитку сільських територій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cba.org.ua/images/stories/documents/RED_manula_final_printed.pdf.

10. Садоводенко А., Масловська В. Сталий розвиток суспільства: [навчальний посібник] / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. – 2 вид. – К., 2011 – 392 с.

11. Стрілець Ю. Дієвість територіальної громади як головна передумова розвитку громадського контролю / Ю. Стрілець // Ефективність державного управління. – 2011. – Вип. 27. – С. 407– 415.

12. Технічний посібник для організацій громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vesgr.at.ua/tekhnichnij_posibnik.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А

Райони Полтавської області, населені пункти та громадські організації в них, що приймають участь у реалізації мікропроектів, 2013 р.

№ з/п	Назва району	Назва населеного пункту	Назва громадської організації
1	Гадяцький	с. Хитці	«Відродження»
		с. Сватки	«Успіх»
		с. Великі Будища	«Надія»
		с. Сари	«Село – мій дім»
2	Зінківський	с. Бобрівник	«Турбота»
		с. Проценки	«Тепло і затишок»
		снт. Опішня	«Впевнений старт»
		с. Лютенські Будища	«Від мрій до дій»
3	Кобеляцький	с. Канави	«Лідер»
		с. Озера	«Джерело»
		с. Кунівка	«Прогрес»
		с. Ганжівка	«Ганжівка»
4	Котелевський	с. Більськ	«Народне віче»
		с. Милорадове	«Світанок»
		с. Козлівщина	«Промінь»
		с. Велика Рублівка	«Рублівка»
5	Лохвицький	с. Лука	«Водограй»
		с. Яшники	«Надія»
		с. Луценки	«Нептун»
		с. Бодаква	«Джерело»
		с. Піски	«Мрія»
6	Полтавський	с. Черноглазівка	«Світло надії»
		с. Головач	«Добробут»
		с. Жуки	«Злагода»
		с. Мачухи	«Успіх»
7	Семенівський	с. Степанівка	«Граніт»
		с. Бурімка	
		с. Вербки	«Вербки»
		с. Веселий Поділ	«Веселоподільська»
8	Чутівський	с. Погребняки	«Мрія»
		с. Кочубеївка	«Спільна Думка»
		с. Нова Кочубеївка	«Спільна Надія»
		с. Василівка	«Довіра і єдність»
		с. Філенкове	«Джерело Надії»

Джерело: узагальнено автором за даними [7]

Додаток Б

Оцінка соціальної та економічної ефективності впровадження мікропроектів громад Полтавської області, 2013 р.

B3		* =СУММИ ПР0ИЗВ(К3:М4)					
	A	B	C	D	E	F	G
1	Соціальна ефективність реалізації мікропроектів громад Полтавської області, 2013 р.			Оцінка рівня соціальної ефективності мікропроектів громад			
2	Район	Соціальні вигоди		Мак оцінка	30 ум. балів		
3	Гадяцький	19		Низький рівень	≤ 15 ум. балів		
4	Зінківський	25		Середній рівень	15 - 25 ум. балів		
5	Кобеляцький	20		Високий рівень	25 - 30 ум. балів		
6	Котелевський	25					
7	Лохвицький	22		Позначення			
8	Полтавський	22					
9	Семенівський	15			-	Високий рівень	
10	Чутівський	27			-	Середній рівень	
11					-	Низький рівень	
12							
13	Економічна ефективність реалізації мікропроектів громад Полтавської області, 2013 р.			Оцінка рівня соціальної ефективності мікропроектів громад			
14	Район	Економічні вигоди		Мак оцінка	30 ум. балів		
15	Гадяцький	15		Низький рівень	≤ 15 ум. балів		
16	Зінківський	26		Середній рівень	15 - 25 ум. балів		
17	Кобеляцький	26		Високий рівень	25 - 30 ум. балів		
18	Котелевський	24					
19	Лохвицький	21		Позначення			
20	Полтавський	20					
21	Семенівський	22			-	Високий рівень	
22	Чутівський	26			-	Середній рівень	

Джерело: авторська розробка

Додаток В

Анкета

Шановний респонденте!

Прошу Вас взяти участь у соціологічному опитуванні, яке стосується вивчення питання ефективності діяльності організацій громад із впровадження ними мікропроектів.

Прошу Вас висловити свою думку у відповідях на запитання цієї анкети, проти обраного варіанта поставте . Анкета анонімна. Інформація буде подана в узагальненому вигляді.

Сподіваюсь на плідну співпрацю та дякую Вам заздалегідь!

1. Чи є організація громади дійсно ефективним структурним підрозділом Проекту МРГ-ІІ?

- ефективна
- неефективна
- важко визначити

2. Який саме мікропроект із покращення або створення послуг був реалізований у громаді?

- енергозбереження
- водопостачання
- охорона здоров'я
- охорона навколишнього середовища
- транспорт

3. Чи відбулися зміни у якості життя учасників громади, після впровадження мікропроекту?

- погіршилась
- залишилась незмінною
- покращилась

4. Чи відбулися зміни у рівні згуртованості учасників громади?

- згуртованість збільшилась
- згуртованість залишилась незмінною
- згуртованість зменшилась

5. Чи всі члени громади можуть ефективно користуватися послугами, які були покращено або створено у результаті реалізації мікропроекту?

- так
- ні

6. Чи змінилась якість надання послуг, які були покращено або створено у результаті реалізації мікропроекту?

- якість погіршилась
- якість залишилась незмінною
- якість покращилась
- важко визначити

7. Ваш вік _____ років

8. Стать:

- жінка
- чоловік

Джерело: авторська розробка